

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours 3rd Semester Examination, 2022-23

SANACOR07T-SANSKRIT (CC7)

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

क-विभाग:

1. अधोलिखितेषु विषयेषु यथेच्छमेकमाश्रित्य संस्कृतेन देवनागरलिप्या च लघुप्रबन्धो विरच्यताम्। 5×1 = 5

(क) धर्मशास्त्रेषु मानवानां साधारणधर्मविषयः निरूप्यताम्।

(ख) सूत्रसाहित्येषु प्रतिबिम्बिता समाजव्यवस्था।

अथवा

अधोलिखितेषु श्लोकेषु यथेच्छमेकः संस्कृतेन देवनागरलिप्या च व्याख्येयः। 5×1 = 5

(क) वेदः स्मृतिः सदाचारः स्वस्य च प्रियमात्मनः।

एतच्चतुर्विधं प्राहुः साक्षाद् धर्मस्य लक्षणम्॥

(ख) ब्राह्मण्यक्षत्रियविशां शूद्राणाञ्च परन्तपः।

कर्माणि प्रविभक्तानि स्वभावप्रभवैर्गुणैः॥

2. अधः प्रदत्तेषु प्रश्नेषु यथेच्छं पञ्च प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च समाधेयाः। 2×5 = 10

(क) मनोः नये धर्मस्य किं लक्षणम् ? कति च स्थानानि सन्ति ?

(ख) याज्ञवल्क्यनये किं धर्ममूलम् ?

(ग) सूत्रसाहित्यं कतिविधम् ? कानि च तानि ?

(घ) समाजस्य लक्षणं किम् ?

(ङ) कस्तावत् आश्रमधर्मः ?

(च) अस्तेयं नाम किम् ? को नाम 'दमः' ?

(छ) को निमित्तधर्मः ? को वा साधारणधर्मः ?

ख-विभागः

3. यथेच्छमेकः प्रश्नः संस्कृतेन देवनागरलिप्या च समाधेयः। 10×1 = 10

(क) प्राचीनभारतवर्षस्य आश्रमचतुष्टयमाश्रित्य एकः लघुबन्धः विरच्यताम्।

(ख) महाभारतस्य शान्तिपर्वणि वर्णसंकरजातानाम् अनार्यजातीनां यद् वर्णनं कृतं तत् समासेन वर्णयताम्।

4. प्रसङ्गोल्लेखपूर्वकं यथेच्छमेकस्य संस्कृतेन देवनागरलिप्या च व्याख्या कार्या । 5×1 = 5
- (क) रत्नानि विभूषयन्ति योषा भूष्यन्ते वनिता न रत्नकान्त्या ।
चेतो वनिता हरन्त्यरत्ना नो रत्नानि विनाङ्गनाङ्गसंगम् ॥
- (ख) अहिंसा सत्यमक्रोधो वृत्तिदायानुपालनम् ।
भरणं पुत्रदाराणां शौचमद्रोह एव च ॥

अथवा

- अधोलिखितेषु यथेच्छमेकमाश्रित्य टिप्पणी लेख्या । 5×1 = 5
- (क) त्रिवर्गः, (ख) पुरुषार्थः, (ग) जीवन्मुक्तिः ।

ग-विभागः

5. यथेच्छमेकः प्रश्नः समाधेयः । 10×1 = 10
- (क) अथर्ववेदीयसभाविषयकं सूक्तमवलम्ब्य वैदिकयुगे सभायाः स्वरूपम् लिखत ।
(ख) शुकनीत्यनुसारेण नीतिशास्त्रस्य श्रेष्ठत्वं प्रतिपाद्यताम् ।

6. यथेच्छं द्वितयस्य संस्कृतेन देवनागरलिप्या च टीकां लिखत । 5×2 = 10
- (क) विदथः, (ख) विशः, (ग) जनपदः, (घ) रत्नी ।

अथवा

- अधः प्रदत्तेषु श्लोकेषु यथेच्छं द्वयं प्रसङ्गोल्लेखपूर्वकं संस्कृतेन देवनागरलिप्या च व्याख्येयम् । 5×2 = 10
- (क) कार्यं सोऽवेक्ष्य शक्तिञ्च देशकालो च तत्त्वतः ।
कुरुते धर्मसिद्धर्थं विश्वरूपं पुनः पुनः ॥
- (ख) अराजके हि लोकेऽस्मिन् सर्वतो विद्रुते भयम् ।
रक्षार्थमस्य सर्वस्य राजानमसृजत् प्रभुः ॥
- (ग) सत्याग्रही सत्यपरः परेषां
दुःखानि सञ्चिन्तयन्ति प्रबुद्धः ।
शान्तः सदा चैव मृदु रिपुभ्यो
नान्यायकार्यं सहते तु तेषाम् ॥

—x—